

КУРС

**«ВЗАЄМОДІЯ
ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА
В СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ»**

Лектор: Оксана Нестеренко

Контактна інформація: nesterenkoACREC@ukma.edu.ua, +380978687696

Список розсилки групи: class_cpss_2018@googlegroups.com

Час проведення занять: вівторок, середа (див. розклад)

Місце: 4-319

Опис курсу:

Курс "Взаємодія держави і суспільства в сфері протидії корупції" є міждисциплінарною навчальною дисципліною, що складається з двох частин. Перша частина присвячена загальнотеоретичним питанням сутності та природи корупції. Під час викладання першої частини курсу будуть розкриті поняття побутової (дрібної), великої політичної корупції. Висвітлено специфіку корупції в captured state та підходи щодо протидії корупції в таких державах. Окреслено причини та передумови корупції. Друга частина курсу присвячена вивченню правових засад та інституційних механізмів запобігання корупції. Зокрема, студенти будуть ознайомлені з найкращими міжнародними практиками протидії корупції, новелами антикорупційного законодавства та інструментами протидії корупції в Україні. У межах курсу студенти отримають знання щодо системи та функцій органів, покликаних виконувати цю функцію: Національне антикорупційне бюро України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Державна служба фінансового моніторингу; Антикорупційна прокуратура та спеціалізовані прокурори; Державна Фінансова інспекція; Антимонопольний комітет України; Органи внутрішніх справ України та СБУ; Парламентський комітет з питань боротьби та протидії корупції; тимчасові слідчі комісії. Окремим блоком будуть висвітлені питання співвідношення понять: «корупційне правопорушення», «конфлікт інтересів», «інші пов'язані з корупцією правопорушення. Роз'яснена класифікація та розмежування «корупційного правопорушення» та «конфлікту інтересів». Також під час курсу будуть висвітлені питання доступу до публічної інформації, захисту викривачів.

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

№	Тема	Дата	Час проведення	Кількість пар	Форма	Ауд.	Зміни до розкладу
1	Корупція як соціально-правове явище	15.05.18	15:00-16:20 16:30-17:50	3	лекція-дискусія	4 – 319	
		23.05.18	13:30-14:50		case-study		
2	Світовий досвід: як сформувати в країні культуру «чесної гри»	23.05.18	15:00-16:20	1	лекція-дискусія	4 – 319	
3	Антикорупційна реформа в Україні 2014-2018	29.05.18	15:00-16:20	1	лекція-дискусія	4 – 319	
4	Правові засади та інституційні механізми запобігання та протидії корупції	30.05.18	13:30-14:50	2	лекція-обговорення	4 – 319	
			15:00-16:20		робота в малих групах		
5	Корупційні та інші, пов'язані з корупцією, правопорушення, конфлікт інтересів	06.06.18	13:30-14:50	2	лекція-дискусія	4 – 319	
		06.06.18	15:00-16:20		case-study (практичне заняття)	4 – 319	
6	Правовий захист викривачів	12.06.18	15:00-16:20	3	лекція-дискусія	4 – 319	
		13.06.18	13:30-14:50 15:00-16:20		case-study, робота в малих групах		
7	Право на доступ до публічної інформації, як інструмент запобігання корупції	20.06.18	13:30-14:50 15:00-16:20	3	лекція-дискусія	4 – 319	
		26.06.18	15:00-16:20		робота в малих групах (практичне заняття)		
8	Викриття та попередження корупції під час проведення публічних закупівель				самостійне опрацювання		
9	Повернення активів, одержаних внаслідок корупційних правопорушень.				самостійне опрацювання		

ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ КУРСУ:

Дедлайни підготовки письмових робіт:

- ⌚ Рецензія на наукову статтю до 27 травня, 23:59 год.
- ⌚ Письмова робота "Тема Антикоруційний Суд": 5 червня, 23:59 год.

Курс передбачає виконання трьох завдань (тестів) протягом курсу щодо кожного конкретного завдання викладач повідомить дедлайн додатково.

Лекції, дискусії та case-study:

Ви повинні бути підготовлені до дискусій і завдань, які будуть обговорюватися протягом заняття, та брати активну участь. Протягом курсу можуть бути незначні зміни до вимог курсу, про що буде додатково повідомлено через список розсилки класу (class_crps_2018@googlegroups.com) та зроблено усне оголошення. Ви особисто відповідальні за обізнаність щодо цих змін, навіть якщо ви були відсутні на занятті, а також відповідальні за збереження в курсі цих змін, навіть якщо ви не відвідували заняття. Будь ласка, під час занять вимикайте мобільні телефони, не запізнюйтеся на заняття. Також дозволяється застосування лептопів для потреб обговорення завдань занять.

Список розсилки групи:

Викладач курсу буде робити оголошення через розсилку. Ви особисто відповідальні за ознайомлення із цими оголошеннями.

Правила листування ел. поштою:

Прохання надсилати ел. листи лише в таких випадках: 1) щодо призначення додаткової індивідуальної консультації; 2) повідомлення про відсутність на занятті та її причини; 3) прохання надіслати ще раз анонси, зміни до програми, розкладу чи інші додаткові матеріали курсу. Будь ласка, не надсилайте будь-які інші повідомлення електронною поштою, зокрема щодо прохань роз'яснити матеріали курсу або процедури занять чи підсумкового контролю. Ці питання прошу ставити після занять або під час індивідуальних консультацій. Ми будемо відповідати на листи, які стосуються лише цієї політики.

Отримання додаткових балів:

Курс не передбачає можливості будь-яких додаткових форм завдань для отримання додаткових балів крім тих, що передбачає програма.

Правила поведження на заняттях:

Обговорення та дискусії під час занять повинні бути жвавими та цікавими, але прохання вилловлювати Ваші коментарі ввічливо. Будь ласка, виявляйте повагу до чужої точки зору й висловлюйте вашу незгоду з аргументами інших у ввічливій формі.

Етичні правила щодо написання робіт:

Усі студенти повинні особисто працювати над проектом, співпраця з іншими студентами передбачається в межах виконання спільного проекту. Студенти зобов'язані робити посилання в роботі на використані джерела, а використання публікацій, досліджень без посилань вважається плагіатом. Плагіат є недопустимим та призведе до втрати права отримати кредити за курс.

ЛЕКТОР КУРСУ

Оксана Нестеренко –

кандидат юридичних наук, випускник програми Фулбрайт-Кеннан Інститут, Вашингтон, США (2013/2014). Автор та співавтор понад 60 публікацій, серед яких науково-практичне видання "Викривачі" (2016), монографія "Інформація в Україні: право на доступ" (2012), науково-практичне видання "Право на доступ до інформації: теорія та практика" (2009), Науково-практичний коментар до Закону України "Про доступ до публічної інформації" (2012). Є співавтором законопроекту "Про захист викривачів", а також була учасником робочої групи щодо розробки Законів України "Про доступ до публічної інформації" та "Про інформацію" (нової редакції), виступає експертом численних проектів, спрямованих на підвищення прозорості української влади і свободи засобів масової інформації, верховенства права. На сьогодні очолює Міждисциплінарний науково-освітній центр протидії корупції в Україні Національного університету «Кієво-Могилянська академія», входить до консультативної ради Інституту Кеннана Української Асоціації випускників Кеннана, а також є учасником антикорупційної групи Реанімаційного пакету реформ.

Оцінювання знань та вмінь студентів.

Шкала оцінювання знань:

Шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення	
A	91-100	відмінно	Відмінно, глибокі знання з незначними помилками
B	81-90	добре	Дуже добре; більш ніж середні знання, але з деякими помилками
C	71-80	добре	Добре; загалом гарна робота, але є достатня кількість помітних помилок
D	66-70	задовільно	Задовільно; в цілому задовільно, але зі значними недоліками
E	60-65	задовільно	Достатньо; рівень знань відповідає мінімальним критеріям
F	30-59	незадовільно	Незадовільно; потрібна деяка додаткова робота
F	0-29	незадовільно	Непринятно; потрібна значна додаткова робота

Розподіл балів в межах курсу

Оцінка складається з двох блоків					
Перший блок за роботу протягом курсу 70 % від загальної оцінки (тобто мак. 70 балів)			Другий блок 30 % від загальної оцінки (тобто мак. 30 балів)		
Рецензія на наукову статтю	Письмова робота (есе) "Тема Антикоруційний Суд"	Розв'язування Завдань та тестів (case-study)	Робота під час заняття	Підсумковий контроль тести+завдання	
20	A	20	A	10	A
16	B	16	B	8	B
12	C	12	C	6	C
8	D	8	D	4	D
4	E	4	E	2	E

Веб-сайт курсу: програма, анонси, та навчальні матеріали будуть розміщені на веб-сайті [ACREC](#)

ПЛАН КУРСУ

«Взаємодія держави і суспільства в сфері протидії корупції»

ТЕМА 1. КОРУПЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ

План

- Сутність корупції: поняття та її види.
- «Культура корупції» в Україні та інших пострадянських державах: міф чи реальність?
- Особливості корупції в Україні та інших країнах колишнього СРСР.
- Вплив корупції на економічне зростання та розвиток суспільства.

Опис теми:

Тема присвячена обговоренню питань щодо сутності та природи корупції, зокрема, що є корупцією, а що ні. Під час розгляду теми будуть розкриті поняття побутової (дрібної), великої-політичної корупції, особливості корупції в державній та приватній сферах, особливості політичної, судової корупції та ін. Розкрити передумови та причини системної корупції в Україні. Дискусія буде присвячена питанню, що є головною причиною системної корупції на пострадянському просторі (моральна криза перехідного періоду, культура корупції, «клієнтизм» чи ін.). Висвітлено особливості корупції в captured state та проблеми протидії корупції в таких державах.

Література

- Aidt T., Dutta J., Sena V. Governance regimes, corruption and growth: theory and evidence. *Journal of Comparative Economics* // <http://jayasridutta.org/gcte-x.pdf>
- Assiotis A., Sylwester K. Do the Effects of Corruption upon Growth Differ across Political Regimes? // http://opensiuc.lib.siu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1086&context=econ_dp
- Corruption, good governance and economic development : contemporary analysis and case studies / [edited] by R.N. Ghosh (University of Western Australia Business School, Australia), Md Abu Bakar Siddique (University of Western Australia Business School, Australia), Hackensack, NJ : World Scientific, 2015
- DeLeon, P. Thinking about political corruption. Armonk, NY ME Sharpe, 1993
- Mark Robinson Corruption and Development September 1, 1998
- Mauro, P. (1995) "Corruption and Growth," *Quarterly Journal of Economics* (Vol. 110, No. 3, pp. 681-712) // <http://qje.oxfordjournals.org/content/110/3/681.full.pdf>
- Mungiu-Pippidi, A., 2015. Corruption: Political and Public Aspects. In: James D. Wright (editor-in-chief), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, Vol 5. Oxford:
- Мілер Вільям, Гределанд Осе, Кошечкіна Тетяна Звичаєва корупція? Громадяни та уряд у посткомуністичній Європі. - К.: "К.І.С.", 2004. – 328 с.
- Політична корупція перехідної доби/ Пер. Англ./ За ред. С. Коткіна та А. Шайо. – К.: К.І.С., 2004. – 440 с.
- Сердюк О.В., Осика І.М., Волянська О.В, Огай М.А. Засади методології оцінювання рівня корупції в Україні // http://www.iah.com.ua/files/works_docs/16.pdf
- Corruption: anthropological perspectives / edited by Dieter Haller and Cris Shore // http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_1/CORRUPTION%20Haller_Corruption-Anthropological%20Perspectives.pdf
- Christoph H. Stefes (2006) *Understanding post-Soviet transitions : corruption, collusion and clientelism* Publication Information Basingstoke [England] ; New York : Palgrave Macmillan, 2006
- Коминская Д. Записки адвоката. – М.: Новое издательство, 2009. 412 с. // <https://www.litmir.co/br/?b=122780&p=4>
- Політична корупція перехідної доби/ Пер. Англ./ За ред. С. Коткіна та А. Шайо. – К.: К.І.С., 2004. – 440 с.

ТЕМА 2. СВІТОВИЙ ДОСВІД: ЯК СФОРМУВАТИ В КРАЇНІ КУЛЬТУРУ «ЧЕСНОЇ ГРИ»

План

- Еволюція протидії корупції та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом в світі: ретроспективний погляд.
- Міжнародно-правові стандарти в сфері протидії корупції та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.
- Ефективні антикорупційні інструменти та стратегії: огляд найкращих світових практик.

Опис теми:

Еволюція протидії корупції та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом в світі: ретроспективний погляд. зародження та розвитку боротьби з корупцією в США, Англії, Італії, Скандинавських країн та ін. Міжнародно-правові стандарти в сфері протидії корупції та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Конвенція ООН проти корупції, Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом», Міжамериканська конвенція про боротьбу з корупцією, Конвенція про боротьбу з корупцією, яка зачіпає посадових осіб Європейських Співтовариств або посадових осіб держав – членів Європейського Союзу. Ефективні антикорупційні інструменти та стратегії: огляд найкращих світових практик. Антикорупційні моделі, стратегії та інструменти. антикорупційних інструментів та стратегії. Проблематика універсальності та ефективності антикорупційних інструментів. Виклики для розбудови ефективних антикорупційних стратегій в captured states. Особливості боротьби з корупцією в Україні: виклики та шляхи.

Література

- OSCE Handbook on Combating Corruption [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.osce.org/secretariat/232761?download=true>
- Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом: [Електронний ресурс]. – http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_029
- Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією Ради Європи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_102

- Міжамериканська конвенція проти корупції від 29.03.1996: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_089.
- Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях від 16 грудня 1996 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_369
- Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції // Дата підписання: 31.10.2003, дата ратифікації Україною: 18.10.2006; дата набрання чинності для України: 01.01.2010: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
- Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності // Дата підписання: 15.11.2000; дата ратифікації: 04.02.2004; дата набуття чинності для України: 21.05.2004: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
- Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) // Дата підписання: 27.01.1999; дата ратифікації Україною: 18.10.2006; дата набрання чинності для України: 01.03.2010: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_101.
- Corruption: a glossary of international standards in criminal law by Organisation for Economic Co-operation and Development (2008) // https://read.oecd-ilibrary.org/governance/corruption_9789264027411-en#page7
- US Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.business-anti-corruption.com/anti-corruption-legislation/fcpa-foreign-corrupt-practices-act>
- Bribery Act 2010, UK [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/pdfs/ukpga_20100023_en.pdf
- The Corruption of Foreign Public Officials Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-45.2>
- Majeed, M., MacDonald, R. Causes of Corruption in European Countries: History, Law, and Political Stability [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gla.ac.uk/media/media_218412_en.pdf
- Szarek-Mason P. (2010) The European Union's Fight Against Corruption The Evolving Policy Towards Member States and Candidate Countries, Cambridge Studies in European Law and Policy
- Keeping Foreign Corruption Out of the United States: Four Case Histories; Permanent Subcommittee on Investigations United States Senate (2010) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hsgac.senate.gov/imo/media/doc/FOREIGNCORRUPTIONREPORTFINAL710.pdf>

ТЕМА 3. АНТИКОРУПЦІЙНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ 2014-2018

План

- Впровадження антикорупційної реформи в Україні 2014-2018 рр.
- Тенденції боротьби з корупцією в Україні.

Опис теми:

Під тиском громадянського суспільства та міжнародних акторів Українська влада провела найбільшу антикорупційну реформу за все існування України. Було прийнято нове антикорупційне законодавство та створені нові антикорупційні органи, зокрема Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Антикорупційна прокуратура, Агентство з розшуку та менеджменту активів. Наразі обговорюється питання запровадження антикорупційного суду в Україні. Отже, мета лекції – докладно розкрити впровадження антикорупційних реформ України, показати їх переваги, недоліки, тенденції та перспективи.

Література

- Domestic Conditions for Reform // Rose-Ackerman S. Corruption and government: causes, consequences, and reform. – Cambridge: Cambridge University Press, 1999. – P. 198-222.
- Anti-Corruption Reforms in Ukraine Fourth Round of Monitoring of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/corruption/acp/ACN-Ukraine-Round-4-Monitoring-Report-ENG.pdf>
- Марчук А. Аналітичне дослідження «Оцінка виконання Антикорупційної стратегії: досягнення та проблеми: ACREC та Антикорупційного штабу / А. Марчук, О. Нестеренко. – К, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/unnamed-file-1.pdf>
- Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / [М. І. Хавронюк, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук та ін.]; за заг. ред. М.І. Хавронюка. – К., 2017. – 445 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/img/zstored/files/AZ_final.pdf

ТЕМА 4. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

План

- 👁 Корупція: сутність, поняття та правова природа.
- 👁 Правові засади запобігання корупції.
- 👁 Антикорупційна експертиза.
- 👁 Антикорупційна програма державної установи.

Опис теми:

Мета теми – надати студентам необхідні знання щодо явища корупції та способів запобігання йому. В результаті опанування знань студенти навчаться: 1) обирати й застосовувати положення законодавства у сфері запобігання корупції; 2) правильно, відповідно до його точного змісту, тлумачити закон про запобігання корупції, а також інші закони в цій сфері; 3) виявляти й аналізувати тенденції судової практики щодо запобігання корупції та оцінювати їх з погляду відповідності закону й міжнародним зобов'язанням України; 4) критично оцінювати нові норми законодавства про запобігання корупції; 5) застосовувати альтернативні способи розв'язання правового конфлікту, який виникає між корупційним правопорушником, з одного боку, та державою, суспільством і громадянами, з іншого; 6) обирати й застосовувати засоби усунення наслідків корупційних правопорушень; 7) проводити антикорупційну експертизу та розробляти антикорупційну програму для державної установи.

Література

- 👁 Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції»/ Наук. ред. Хавронюк М. І. – К.: Ваіте, 2018. – 472 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/img/books/files/1523446135commentary_corruption.pdf
- 👁 Хавронюк М.І. Методологія проведення громадської антикорупційної експертизи (2016)/ Хавронюк М. -- К.: Програма Розвитку ООН, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/img/zstored/files/1_%20Методологія%20-%20М_Хавронюк%2В.pdf
- 👁 Осика І. Методологія проведення громадської антикорупційної експертизи / І. Осика, М. Хавронюк, О. Хмара, Т. Яцків. – К.: Програма розвитку ООН, 2012. – 54 с.
- 👁 Злочини проти власності: науково-практичний коментар Кримінального кодексу України і методика розслідування / за ред. М.І. Хавронюка. – К. : ВД «Дакор», 2017. – 448 с.

ТЕМА 5. КОРУПЦІЙНІ ТА ІНШІ, ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ, ПРАВОПОРУШЕННЯ, КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

План

- 👁 Корупційне правопорушення: поняття та види.
- 👁 Конфлікт інтересів: поняття та сутність.
- 👁 Співвідношення понять: «корупційне правопорушення», «конфлікт інтересів», «інші пов'язані з корупцією правопорушення».

Опис теми:

Корупційне правопорушення: поняття та види. Конфлікт інтересів: поняття та сутність. Співвідношення понять: «корупційне правопорушення», «конфлікт інтересів», «інші пов'язані з корупцією правопорушення». Проблеми класифікації та розмежування на прикладах судових рішень. Аналіз українського законодавства на відповідність міжнародним стандартам.

Література

- 👁 Посібник ОЕСР з вирішення конфлікту інтересів на державній службі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/gov/ethics/2957345.pdf>
- 👁 Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 No 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/metodychni-rekomendaciyi>
- 👁 Узагальнені результати Третього раунду оцінки Групи держав проти корупції (GRECO): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/general/Compendium_Thematic_Articles_EN.pdf

ТЕМА 6. ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ

План

- 👁 Викривач: поняття та значення правового захисту викривачів для протидії корупції.
- 👁 Найкращі практики правового захисту викривачів у світі.
- 👁 Правовий захист викривачів в Україні
- 👁 Практичні рекомендації щодо запровадження механізму захисту викривачів.

Опис теми:

Мета лекції розкрити концепт, правову природу whistleblowing, значення захисту викривачів (whistleblowers), моделі правового захисту (американська, англо-австралійська). Найкращі практики правового захисту викривачів у світі (досвід Канади, Австралії, Англії, США, ПАР, Японії). Механізми захисту викривачів від репресій, умови їх звільнення від кримінальної відповідальності за розкриття таємної інформації, прийнятні канали розкриття інформації, розкриття інформації та публічний інтерес. Упровадження інституту захисту викривачів в Україні.

Література

- 👁 Latimer, Paul and Brown, A. J., Whistleblower Laws: International Best Practice, Monash U. Department of Business Law & Taxation Research Paper No. 1326766 (Nov. 1, 2008), <http://ssrn.com/abstract=1326766> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1326766>
- 👁 Integrity In practice the Reporting Procedure: Whistleblowers Authority [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://huisvoorklokkenluiders.nl/wp-content/uploads/2017/02/HvK-Integrity-in-Practice-Reporting-Procedure.pdf>
- 👁 Правовий захист викривачів / За заг. редакцією Нестеренко О. В., Шостко О. Ю. – Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2016. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2017/02/03_vlppk_Whistleblower-book_color_ukr_light-site.pdf
- 👁 Інструкція для викривачів: як себе забезпечити [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://uipr.org.ua/uploads/news_message/at_file_uk/0073/55.pdf
- 👁 Нестеренко О.В. Правовий захист викривачів (whistleblowers): теоретичні аспекти та конституційна необхідність/ О. В. Нестеренко// Право України. – 2014. – № 12. – С. 104 – 111
- 👁 Шостко О. Правовий захист викривачів корупційних правопорушень/ О.В. Нестеренко// Юридичний науковий електронний журнал. - 2017. - № 3 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://lsej.org.ua/3_2017/44.pdf
- 👁 Методичні рекомендації щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/files/Методичні%20рекомендації.pdf>

ТЕМА 7. ПРАВО НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

План

- 👁 Право на доступ до публічної інформації: поняття та значення.
- 👁 Обмеження доступу до публічної інформації.
- 👁 Суспільна необхідна інформація: теорія та практика.
- 👁 Механізм реалізації права на доступ до публічної інформації.
- 👁 Обов'язки та відповідальність розпорядників інформації за неправомірну відмову у наданні інформації.

Опис теми:

Заняття буде спрямовано на опанування знань та навичок практичного застосування законів у сфері доступу до інформації. Студенти отримують знання щодо застосування трискладового тесту (ч. 2 ст. 6 Закону України “Про доступ до публічної інформації”), ефективних методів оскарження відмови в наданні інформації.

Література

- 👁 Нестеренко О. Інформація в Україні: право на доступ: монографія/ Нестеренко О.: Акта. - Харків, 2012.
- 👁 Закон України “Про доступ до публічної інформації”: науково-практичний коментар / авт. Р. Головенко, Д. Котляр, О. Нестеренко, Т. Шевченко. – К: ГО “Фундація “Центр суспільних медіа”, 2012. – 334 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7efd195590f891f51d636939b9dd0ca9_1432818344.pdf
- 👁 Головенко Р.Б. Доступ до публічної інформації: посібник із застосування «трискладового тесту» / за заг. ред. Д. М. Котляра / Р. Б. Головенко, Д. М. Котляр, Д. М. Слизьконіс. – К.: ЦПСА, 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://access-info.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/217.pdf>
- 👁 Як оскаржити порушення права на доступ до публічної інформації? / Практичний посібник // Центр демократії та верховенства права. – К., 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/web.pdf>
- 👁 Правові позиції Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та судова практика щодо реалізації права на доступ до публічної інформації. – К.: К.І.С., 2015. Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://access-info.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/LegalPositions_21web1.pdf
- 👁 Інформація, що становить суспільний інтерес: контексті практики застосування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stop-x-files-ua.org/?p=5669>
- 👁 Методичні рекомендації щодо практичного впровадження Закону України «Про доступ до публічної інформації» / [М. В. Лациба, О. С. Хмара, В. В. Андрусів [та ін.]; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: [Агентство «Україна»], 2011. – 144 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua>
- 👁 Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації / за заг. редакцією Шевченко Т.С., Павліченко О.М. – К.: Москаленко О.М., 2014. – 200 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cedem.org.ua/library/rishennya-yevropejskogo-sudu-z-prav-lyudyny-shhodo-dostupu-do-publichnoyi-informatsiyi>

ТЕМА 8. ВИКРИТТЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

План

- 👁 Публічні закупівлі, як сектор з високими корупційними ризиками.
- 👁 Шляхи протидії корупції у сфері публічних закупівель.

Рекомендації щодо опрацювання теми курсу:

Під час самостійного опрацювання студенти повинні вивчити систему публічних закупівель в Україні, законодавчого регулювання публічних закупівель, а також принципів роботи органів контролю та правоохоронних органів у цій сфері. Для самостійного вивчення теми рекомендуємо прослухати лекцію "Викриття та попередження корупції під час проведення державних закупівель: як виявити та кому повідомити" Олени Щербан, он-лайн курсу "Боротьба з корупцією", Платформа prometheus.

Посилання:
https://courses.prometheus.org.ua/courses/NAUKMA/ANTICOR101/2015_T2/courseware/89bfc314af814efeb5c31374edc4a047/ee25612ddc11473bab24a88bf3f24af6/

Література

- 👁 «Про публічні закупівлі»: Закон України від 11.06.2017 № 2019-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
- 👁 Угода про державні закупівлі COT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/981_050
- 👁 Директиви ЄС про закупівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eurpublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf
- 👁 Угода про асоціацію між ЄС та Україною – визначає зобов'язання України щодо реформування та розвитку державних закупівель, їх адаптації до стандартів ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/984_a11
- 👁 Щорічні звіти Міністерства економічного розвитку та торгівлі щодо стану закупівель. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Zviti>
- 👁 Поточна ситуація щодо закупівель в конкретних державних установах, органах та підприємствах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: tender.me.gov.ua

ТЕМА 9. ПОВЕРНЕННЯ АКТИВІВ, ОДЕРЖАНИХ УНАСЛІДОК КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

План

- 👁 Інструменти повернення корупційних активів.
- 👁 Особливості кримінальної конфіскації активів, одержаних унаслідок корупційних правопорушень в Україні.
- 👁 Правові та процедурні аспекти повернення активів, одержаних унаслідок корупційних правопорушень із-за кордону.

Опис теми:

Під час заняття будуть розглянуті проблеми у сфері повернення активів, одержаних унаслідок корупційних правопорушень. Проаналізовано переваги та недоліки впровадження кожного інструменту повернення активів, одержаних унаслідок корупційних правопорушень в Україні, на прикладах практичних кейсів та законодавства інших країн.

Література

- 👁 Pereira, P., Zinkernagel G., Simone F. (2012). The role of donors in the recovery of stolen assets [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cmi.no/publications/file/5309-the-role-of-donors-in-the-recovery-of-stolen.pdf>
- 👁 Pereira, P. (2012) Using Money Laundering Investigations to Fight Corruption in Developing Countries: Domestic obstacles and strategies to overcome them [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.baselgovernance.org/sites/collective.localhost/files/publications/biog_working_paper_14.pdf
- 👁 Zinkernagel G., Monteith C., Pereira P., (2013) Emerging Trends in Asset Recovery. Basel Institute on Governance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unov.tind.io/record/42146?ln=en>
- 👁 Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>

ACREC.ORG.UA

Київ, 2018